

Силабус курсу

«Антична філософія»

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – I рік, II семестр

Компонент освітньої програми: обов'язкова

Дні занять: згідно розкладу занять

Консультації: згідно розкладу індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук – Кондратюк Любов Романівна
E-mail викладача:	kondrliuba@ukr.net
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/kondratyuk-lyubov-roman-vna.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3223

Анотація дисципліни

Дисципліна знайомить студентів зі становленням і розвитком античної філософії як одного з джерел європейської цивілізації і неперевершеної школою думки, критичного мислення і аналізу. Курс спрямований на отримання знань основних напрямків, шкіл, концепцій і персоналій, які репрезентують філософську думку Античності, а також відповідних їм типів мислення, теоретичних принципів і методологічних підходів; допоможе поглибити навички роботи з філософськими текстами, реконструювати зміст висловлених у них філософських ідей, робити історико-філософську інтерпретацію, пояснення і оцінку античних вчень та артикулювати свої власні ідеї і підходи до поставлених у них проблем; виявляти вплив важливих ідей античної філософської думки на сучасні філософські, культурологічні та соціально-політичні концепції.

Мета дисципліни «Антична філософія» - ознайомити студентів з основними ідеями, найважливішими персоналіями і традиціями античного філософування, особливостями включення різних аспектів античної філософської думки у контекст світової історико-філософської і загальнокультурної традиції.

Навчальний контент:

Години (лек. /сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання

Змістовий модуль 1. Давньогрецька філософія натурфілософського і класичного періодів до Платона

2 / 2	1. Предмет і культурно-історичні передумови виникнення античної філософії.	Знати предмет вивчення античної філософії, визначити культурно-історичні і соціальні передумови виникнення філософії в Стародавній Греції. Розкрити тему «грецького дива» в європейській культурі. Здійснити аналіз джерельної бази дослідження античної філософії, показати її особливість та складність реконструкції автентичного змісту, окреслити коло основних проблем і принципи дослідження. Вміти характеризувати духовний світ Древньої Еллади, порівнювати міфологію і релігію, передфілософські уявлення: космогонічну поезію і прозу древніх греків, думки семи мудреців. Визначити специфіку давньогрецької міфології та мистецтва. Дослідити економічне і політичне життя полісу і обґрунтувати його значення для розвитку античної філософії. Знати основні підходи до періодизації античної філософії.	Питання, обговорення, презентації
2 / 2	2. Рання грецька натурфілософія. Мілетська школа і Геракліт Ефеський	Розкрити проблему реконструкції життя, діяльності і натурфілософських рефлексій перших грецьких філософів. Розкрити проблему першопочатку («архе») в досократичній філософії, порівняти її вирішення в давньогрецьких космогоніях (теогоніях) і мілетській школі. Виявити зміни в поглядах на проблему першооснови у мілетців («вода» Фалеса, «апейрон» Анаксимандра, «повітря» Анаксімена) і Геракліта («вогонь»). Розкрити проблему реконструкції значення перших філософських термінів, оцінити досвід «словотворення» Анаксимандра. Проаналізувати основні поняття і положення філософії Геракліта: «вогонь» як першопочаток буття; принцип флюксусу («все тече», «образ ріки»); «боротьби» («полемусу») і гармонії протилежностей; «логосу» як принципу світобудови. Обґрунтувати історичне значення іонійської натурфілософії для наступного розвитку філософського знання.	Питання, обговорення, презентації, тести
2 / 2	3. Піфагорійський союз та його місце в історії грецької філософії	Дослідити джерела піфагореїзму, легенди і свідчення про Піфагора та Піфагорійський союз: їх особливий спосіб життя, політичні ідеї та практики. Знати основні положення філософії Піфагора і піфагорійців: термін «філософія», онтологічний статус числових пропорцій (число як першопринцип, співвідношення числа і звуку, вчення про гармонію світу як гармонію чисел), вчення про душу (метемпсихоз: переселення душ); вчення про пізнання. Показати вплив	Питання, обговорення, презентації, тести

		піфагореїзму на Платона і його значення для подальшого розвитку філософії і науки.	
2 / 2	4. Філософія елеатів	З'ясувати духовні витoki елеїської школи; показати зміни в загальних орієнтирах філософської рефлексії: перша спроба абсолютизації раціонального способу пізнання, становлення засад метафізики, проблема критеріїв істинності та онтологічної картини світу. Знати основних представників школи елеатів і основні положення їх вчень: Ксенофана із Колофону (критика політеїзму та антропоморфізму); Парменіда (філософська поема «Про природу», поняття буття, буття і небуття, принцип тотожності мислення і буття; два шляхи пізнання: «шлях істини» і «шлях гадки», співвідношення істинного і неістинного світів); Зенона з Елеї (апорії як спроба логічного обґрунтування вчення Парменіда: «Ахілл швидконогий», «Стріла», «Дихотомія», «Стадій» і ін.). Обґрунтувати історичне значення філософії елеатів.	Питання, дискусії, презентації, дискусії
2 / 2	5. Грецька натурфілософія другої половини V ст. до н. е.: Анаксагор. Емпедокл. Атомісти	Розкрити проблему єдиного і множинного в онтологічних поглядах досократиків. Вміти пояснити основні положення філософії молодших досократиків: Емпедокла (вчення про чотири «корені» світу, про «Любов» і «Ворожнечу»); Анаксагора (вчення про «гомеомерії», принцип «все в усьому», вчення про світовий Розум («Нус»); Левкіппа і Демокріта (поняття атому як першопринципу буття, вчення про атоми і порожнечу, вчення про види пізнання, «первинні» і «вторинні» якості).	Питання, обговорення, презентації, кейси, тести
2 / 2	6. Антропологічний поворот в філософії. Софісти і Сократ. Сократичні школи	Вміти пояснити причини переорієнтації філософської свідомості з космологічної проблематики на проблему людини. Розкрити культурно-історичні передумови формування софістичної філософії, її дискурсивний характер. Знати основні положення вчень найвідоміших представників двох поколінь софістів: Протагора, Горгія, Гіппія із Еліди (обґрунтування відносності людського знання, принцип: «людина є міра всіх речей...»; істина як проблема, суб'єктність істини, суб'єктивізм в теорії пізнання і етичний релятивізм). Обґрунтувати здобутки софістів у галузі соціальних знань: держави, права, етнографії; дослідження у мовознавстві, риториці та еристиці.	Питання, обговорення, презентації, дискусії

		Визначити причини сократичного повороту в філософії. Розкрити проблему особистості Сократа: його історичний і літературний образ, проблему життя і смерті; відсутність писаного вчення, філософування як спосіб життя. Дослідити основні положення філософії Сократа: філософське кредо («пізнай самого себе»); діалектика як шлях відкриття істини; маєвтика як метод («повивальне мистецтво»); признання власного незнання як початку пошуку істини: «я знаю, що я нічого не знаю»; іронія Сократа, відкриття індукції. Проаналізувати етичні погляди Сократа: моральний інтелектуалізм (знання у якості засади доброчесності), етика особистої відповідальності. Показати вплив Сократа на європейську філософію, культуру, світогляд. Ознайомитися з представниками і вченнями в сократичних школах: киренаїки, кініки, мегарики.	
4 / 6	7. Філософія Платона	Знати основні етапи життя і творчості Платона, особисті і теоретичні джерела формування його філософських поглядів. Дослідити специфіку філософської спадщини мислителя: діалог як літературний і філософський жанр (прочитати найважливіші діалоги: «Гіппій Великий», «Протагор», «Парменід», «Федон», «Теетет», «Менон» «Софіст», «Бенкет»); проблему неписаного вчення, автентичності творів. Розкрити основні положення вчення Платона про ідеї: поняття ідеї («ейдосу»), природа ідей, докази їх існування, структура ідеального світу Платона. Знати: теорію пізнання Платона (природа знання і класифікація його видів, діалектика як метод пізнання, процес пізнання як пригадування (анамнезіс)), міф про печеру, поняття «еросу» і його роль в пізнанні; фізичне вчення (поняття матерії (хори), проблема доцільності світу, Деміург як діюча причина); вчення про людину (метемпсихоз, поняття душі і її види, безсмертя душі); вчення про державу (трактати «Держава» і «Закони», походження держави, типи держав, форми правління, суспільні стани, проект ідеальної держави), основні етичні і естетичні погляди. Показати історичне значення філософії Платона і його школи, вплив на наступний розвиток світової філософії.	Питання, обговорення, презентації, дискусії, есе

6/ 6	8. Філософія Аристотеля	Дослідити життєвий шлях Аристотеля, його особистість і творчу спадщину; показати роль Платонівської Академії в духовному становленні мислителя, значення його школи (Лікею). Навчитися розуміти сутність аристотелівського філософського проекту шляхом вивчення найважливіших текстів Аристотеля. Знати основні ідеї «Метафізики» Аристотеля (критика платонівської теорії ідей, принцип поділу наук, концепція «теоретичної» («першої») філософії, вчення про причини буття, «першодвигун», можливість і дійсність); головні елементи логічного вчення («Органон»), бачення природи і устрою світу («Фізика»); про душу і її функції «Про душу»; етичні («Нікомахова етика») і естетичні («Поетика») погляди. Обґрунтувати значення політичного вчення Аристотеля (трактат «Політика»): людина як «політична» істота, сутність держави, форми державного правління, соціально-політичний ідеал. Вивчити основні положення теорії пізнання Аристотеля: вчення про метод, ступені пізнання і категорії). Вміти аналізувати аристотелівські праці з урахуванням новітніх досягнень у галузі аристотелезнавства, розуміти історичне значення аристотелізму, як основи європейської раціоналістичної філософської традиції; показати внесок Аристотеля у формування сучасних політичних теорій.	Питання, обговорення, дискусії
2 / 2	9. Стоїцизм: фізика, логіка, етика	Визначити особливості елліністичної філософії, дати загальну характеристику епохи і розкрити причини трансформації основних світоглядних орієнтирів. Дослідити генезис і розвиток філософії стоїцизму: Древня (Зенон з Кітіона), Середня (Панетій, Посідонія) та Пізня (Сенека, Епіктет, Марк Аврелій) Стоя і познайомитися з працями видатних римських стоїків (Сенека: «Моральні листи до Луцілія», Марк Аврелій: «Наодинці з собою», Епіктет: «Бесіди»). Дослідити роль ідей стоїцизму у формуванні політичної системи Західної Європи і обґрунтувати їх актуальність в сучасному світі.	Питання, кейси, тести
2 / 2	10. Епікуреїзм: атомістика і етика	Проаналізувати життя і творчість Епікура, спрямування його школи («Саду») і основні положення його вчення: фізика як основний етап розвитку атомізму і засіб руйнування трьох основних страхів; ідеал епікурейського	Питання, обговорення

		мудреця, принцип «проживи непомітно; нові засади етики: питання про долю і щастя, гедонізм як приборкання пристрастей, проблема свободи волі. Вміти пояснити особливості римського епікуреїзму (Тіт Лукрецій Кар «Про природу речей») і його вплив на атомістичні ідеї в філософії Нового часу.	
2 / 2	11. Скептицизм та еклектика	Визначити передумови виникнення і основні засади скептицизму. Знати основні ідеї піронізму і неопіронізму: дискредитація чуттєвого пізнання, утримання від суджень як засіб досягнення атараксії, вчення про тропи. Познайомитися з основними творами Секста Емпірика як систематизатора скептицизму («Проти вчених» і «Три книги пірронових положень»). Вміти дати історичну оцінку філософії скептицизму. Розкрити сутність еклектизму на прикладі вчення Цицерона.	Питання, обговорення, презентації
2 / 2	12. Неоплатонізм як філософський підсумок Античності	З'ясувати духовні витoki неоплатонізму як останнього спалаху і підсумку філософії античності. Знати основних представників і їх вчення: Плотіна (твір «Еннеади», вчення про «Єдине», «Розум» («Нус») і «Душу», ієрархічність буття, походження речей з Єдиного («еманація»), повернення до Єдиного; вчення про екстаз і містичну інтуїцію); Порфирія (вчення спасіння душі, ієрархію чеснот, логічне вчення у «Вступі до Категорій» Аристотеля); Прокла («Першооснови теології», метод практичності, процес «еманації»), Ямвлиха (філософія міфології, космологія, трактування «Єдиного»). Порівняти неоплатонізм і християнство. Обґрунтувати значення античної філософської спадщини і завершення традиції.	Питання, обговорення, презентації

Формування загальних та фахових компетентностей

<i>Індекс в матриці ОНП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
	<i>Загальні компетентності</i>
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 2	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями та інноваційними технологіями.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 7	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи.
ЗК 13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї.
	<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)</i>
ФК1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для аналітичної діяльності.
ФК 2	Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.
ФК 3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
ФК 5	Здатність аналізувати сучасні філософські та суспільно-політичні й економічні проблеми та вчення.
ФК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
ФК 8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК 9.	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
ФК 10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, економічної, та загальнонаукової проблематики.
ФК 11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.
ФК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
	<i>Програмні результати навчання</i>
ПРН 1	Розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури.
ПРН 2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських та суспільних дисциплін, знати філософську та конкретно-наукову термінологію.
ПРН 3	Знати основні етапи, напрямки в історії світової і вітчизняної філософії та інших суспільних галузей.
ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
ПРН 5	Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН 6	Знати основні напрями, тенденції, проблематику сучасної філософії та суспільних наук.
ПРН 7	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

ПРН 8	Оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності
ПРН 9	Мати навички написання філософських текстів, проведення політичних, соціально-економічних та наукових досліджень.
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Література

1. Адо П. Що таке антична філософія?/ переклад з французької С.Л. Йосипенка. К.: Новий Акрополь. 2014. 428 с.
2. Арістотель. Нікомахова етика. Αριστοτελους. Νηικα Νικομαχεια. Пер. В. Ставнюка. Київ : Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.
3. Арістотель. Поетика / Пер. Б. Тена; вступ. ст. і коментарі Й. Кобова. К.: Мистецтво, 1967. 136 с.; Харків: Фоліо, 2018. 154 с
4. Арістотель. Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. Київ : Основи, 2000. 239 с.
5. Аристотель . Метафізика. Пер. з давнього. та передм. О. Юдіна. Харків: «Фоліо». 2020. 300 с.
6. Баумейстер А. Вступ до філософських студій або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: навч. посіб. К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України., 2017. 238 с.
7. Виндельбанд В. История древней философии: Пер. с нем. Киев: Тандем, 1995 .
8. Гатри Уильям. История греческой философии в 6 томах - Том I: Ранние досократики и пифагорейцы / Пер. с англ, под ред. и с прим. Л. Я. Жмудя. – СПб.: «Владимир Даль», 2015. 863 с.
9. Гатри У. История греческой философии в 6 т. Т. II: Досократовская традиция от Парменида до Демокрита / Пер. с англ. под ред. И. Н. Мочаловой. СПб.: Владимир Даль, 2017. 845 с.
10. Гайденко П.П. История греческой философии в ее связи с наукой. СПб.: Университетская книга, 2000.
11. Геракліт. Фрагменти // Філософська і соціологічна думка. 1991. №4. С.153-159.

12. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / Ред. тома и авт. вступ. ст. А. Ф. Лосев; Перевод М. Л. Гаспарова. 2-е изд. Москва: Мысль, 1986. 571 с.
13. Греческая философия / под ред. Моники Канто-Спербер / Пер. с фр. В.П.Гайдамака. – Т.1. – Москва.: Греко-латинский кабинет Ю. А. Шичалина, 2006. 499 с.
14. Греческая философия. Т.2 / Под редакцией Моники Канто-Спербер. В сотрудничестве с: Дж. Барнз, Л. Бриссон, Ж. Брюнсвиг, Г. Властос / Перевод с французс. Примечания В. П. Гайдамака. М.: Греко-латинский кабинет Ю. А. Шичалина, 2008. 490 с.
15. Епіктет. Енхейридiон і Фрагменти. URL:
<http://diasporiana.org.ua/proza/476-epiktet-enheyridion-i-fragmenti/>
16. Європейський словник філософiй: Лексикон неперекладностей / Науковi керiвники проекту Б. Кассен, К. Сiгов ; Пер. з франц. Т. 1-4. К.: Дух i лiтера. 2009-2016. (Вiдповiднi статтi). URL:
https://shron1.chtyvo.org.ua/Cassin_Barbara/Yevropeyskyi_slovnyk_filosofii_t1.pdf
17. Iсторiя фiлософiї: Пiдручник / за ред. В. Ярошовця. К: Видавничо-полiграфiчний центр «Київський унiверситет», 2010. 927 с.
18. Кессиди Ф. От мифа к логосу: Становление греческой философии. СПб.: Алетеия, 2003. 360 с. URL:
https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/kessidi_mifa_logosu_stanovlenie_grechskoj_filosofii_2003/7-1-0-5043
19. Кондзьолка В.В. Нариси iсторiї античної фiлософiї. Львiв, 1993. 260 с.
20. Кунцман П., Буркард Ф.-П., Вiдман Ф. Фiлософiя: dtv-атлас. К.: Знання-Прес. 2002. 270 с.
21. Лосев А. Ф. История античной эстетики (в 8-ми томах). – Т.1. Ранняя классика. – Москва: АСТ; Харьков: Фолио, 2000. 624 с.
URL:https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/losev_a_f_istorija_antichnoj_ehstetiki_v_8_tomakh_t_1_rannjaja_klassika_2000/7-1-0-1758
22. Лосев А. Ф. Итоги тысячелетнего развития. История античной эстетики, том VIII, книги I и II. Москва: "Искусство", 1992, 1994.
URL:<http://www.psylib.ukrweb.net/books/lose008/index.htm>
23. Лукреций. Про природу речей / перр. А. Содомора. Київ: Днiпро, 1988. URL:
https://aelib.org.ua/texts-c/lucretius_de_rerum_natura_ua.htm
24. Марк Аврелій. Наодинцi з собою: роздуми. Пер. з грецької: Ростислав Паранько. Львiв: Априорi, 2018. 182 с.
25. Мамардашвили М. К. Лекции по античной философии. М.: «Аграф», 1997. URL:
<http://www.psylib.ukrweb.net/books/mamar01/index.htm>
26. Платон. Бенкет / перекл. з давньогрецької і коментарі Уляна Головач, вступна стаття Джованні Реале. Львiв: Видавництво Українського Католицького Унiверситету, 2005. 178 с. Режим доступу:
https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Benkett_dvovomovnyy.pdf
27. Платон. Дiалоги / Й. Кобiв (пер. з давньогр.). 2 вид. Київ : Основи, 1999. 395 с.
28. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. Київ: Основи, 2000. 355 с.
29. Петрушенко В.Л. Фiлософiя: Навч. посiбн. для студ. вищих закл. освiти III – IV рiвнiв акред. Львiв: Новий свiт, 2012. 647 с.
30. Плотин Эннеады (I), (II. Киев: «УЦИММ-ПРЕСС» – «ИСА», 1996. 240 с.
31. Реале Д., Антисери Дж. Западная философия от истоков до наших дней. Античность и Средневековье (1-2) / В переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. С-Петербург: «Пневма», 2003. 688 с.

URL: http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri-1-2_tomantic-srednevekovie-2003-81.pdf

32. Рист Дж. М. Плотин: Путь к реальности = Plotinus: the Road to Reality / Пер. с англ. Е. В. Афанасьевой, И. В. Берестова. СПб.: Издательство Олега Абышко, 2005. 320 с.
33. Сілаєва Т.О. Філософія: Курс лекцій. Тернопіль: СМП Астон, 2008. 216 с.
34. Секст Эмпирик. Сочинения. В 2 т. / Пер. Н. В. Брюлловой-Шаскольской и А. Ф. Лосева. Общ. ред. и вступ. ст. А. Ф. Лосева. (Серия «Философское наследие»). Москва: Мысль, 1976. Т. 1. 400 с. Т. 2. 424 с.
35. Сенека Луцій Анней Моральні листи до Луцілія. Переклад А.Содомори. (2-е вид.). Київ: Основи, 1999. 608 с.
36. Татаркевич В. Історія філософії: Т.1: Антична і середньовічна філософія / Андрій Шкраб'юк (пер. з пол.). Львів: Свічадо. 2006. 456 с.
37. Тіт Лукрецій Кар. Про природу речей / Переклад А. Содомори. Київ: Дніпро, 1988. 191 с.
38. Тихолаз А.Г. Геракліт. - К., 1995.
39. Філософія: Практикум. Частина 1 / Л.Р. Кондратюк, Г.А. Поперечна, О.А. Розумович / За ред. Г.А. Поперечної. 2-е вид., випр. та доповн. Тернопіль: Астер . 2021. 250 с.
40. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. /за ред. Акад. НАН України Л.В. Губерського. 2-ге вид., стер. Київ.: Знання, 2012. 621 с.
41. Фрагменты ранних греческих философов (Часть I). От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики / Лебедев А. В. (составитель). Москва: Наука, 1989. 576 с. URL: https://platonanet.org/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/fragmenty_rannikh_grecheskikh_filosofov_c
42. Фюрст Марія, Тринкс Юрген. Філософія / пер з нім Вахтанга Кебуладзе. Київ: Дух і літера, 2018. 544 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.ucl.ac.uk/philosophy/LPSG/Ethics.htm
2. http://filosof.historic.ru/books/c0033_1.shtml
3. <http://www.platonanet.org.ua>
4. <http://www.philosophypages.com>
5. <http://plato.stanford.edu>
6. <http://www.cfainstitute.org/ethics/codes/ethics/pages/index.aspx>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика оцінювання. Враховується сума балів поточного контролю: 1 модуль - 40 балів, 2 модуль - 40, підсумкового контролю тестування (іспит): 20 балів. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-7) усне опитування, тести, завдання	35
Модуль 2 (теми 8-12) усне опитування, тести, завдання	40
Есе (теми 1)	5
Екзамен (теми 1-12) – тести, завдання	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Бали	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував такі дисципліни як: «Філософська пропедевтика», «Філософія Стародавнього Сходу».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.